

Yttrande över remiss om Förslag till författningsändringar till följd av EU:s reviderade förordningar om fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen

Återvinningsindustrierna är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på 36 miljarder kronor och drygt 10 000 anställda i anläggningar över hela landet. Våra medlemmar står för återvinning av både kommunalt och icke-kommunalt avfall.

Sammanfattning

Återvinningsindustrierna välkomnar remissen eftersom förslagen kan bidra till en mer klimat- och miljöriktig hantering av f-gaser i värdekedjan. Det behövs fler åtgärder som bidrar till att snabba på utfasningen av f-gaser i Sverige och dessa förslag kan ge stor effekt på arbetet med att nå både Sveriges och EU:s klimatmål. I dag sker betydande läckage med utsläpp av de kraftfulla växthusgaserna f-gaser, inte minst i byggvärdekedjan. En bättre hantering krävs för att minska Sveriges utsläpp av växthusgaser och flera av förslagen kan bidra till detta.

Återvinningsindustrierna ställer sig positiva till en ny anmälningsplikt för yrkesmässig renovering och rivning med material som innehåller f-gaser och ODS. Återvinningsindustrierna är även positiva till att en miljöstraffavgift införs för underlåtenhet att anmäla yrkesmässig rivning eller renovering av fastigheter med visst byggmaterial innehållande f-gaser och ODS. Vi bedömer att en anmälningsplikt tillsammans med straffmöjlighet stärker incitamenten att hantera bygg- och rivningsmaterial korrekt i hela värdekedjan samtidigt som de kan bidra till att höja kunskapsnivån i byggbranschen. Detta under förutsättning att det också bedrivs tillsyn.

Detaljerade synpunkter

Återvinningsindustrierna har valt att fokusera på de utsläpp av ozonpåverkande ämnen och f-gaser som idag uppstår till följd av felaktig hantering av bygg- och rivningsmaterial som innehåller dessa gaser.

Dagens klimatpåverkan från läckage av f-gaser vid renovering och rivning måste minska

F-gaser är kraftfulla växthusgaser och kan ofta ha mer än tusen gånger högre uppvärmningspotential än koldioxid. Kraven i EU:s f-gasförordning och förordning om ozonförstörande ämnen är i princip likalydande och innebär att det krävs särskild aktsamhet vid renovering och rivning av fastigheter för att listade f-gaser, respektive ozonnedbrytande ämnen,

inte ska avges från byggmaterialet innan slutlig destruktion vid en behörig återvinningsanläggning. Kraven syftar till att undvika att listade f-gaser respektive förbjudna ODS inte avges från skumplasten före destruktion, det vill säga att materialet behöver hanteras varsamt och omhändertas i tät specialanläggning vid undertryck så att gaserna kan kondenseras ut. Gaserna är mycket lättflyktiga och emitteras om exempelvis materialet bryts eller på annat sätt hanteras ovarsamt

Det finns fortfarande stor okunskap i Sverige om de stora mängder ODS och f-gaser som finns i isolermaterial inom byggsektorn. Det är dessutom kostsamt med en korrekt avfallshantering av dessa material, vilket ökar incitamenten att undvika rätt avfallsbehandling.

Idag bidrar felaktig hantering av skumpaneler som innehåller skumplast med fluorerade växthusgaser och ODS och skumplast i laminerade skivor som installerats i hålrum eller uppbyggda strukturer som innehåller dessa f-gaser till en stor klimatpåverkan. Kunskapen om hur och när dessa växthusgaser släpps ut och att läckaget sker på grund av okunskap och felaktig avfallshantering är låg och därför har hanteringen varit bristfällig. En studie från 2019 utförd av IVL på uppdrag av Naturvårdsverket visade att enbart 10-20 procent av materialet hanteras korrekt¹.

Ny anmälningsplikt vid renovering och rivning med material som innehåller f-gas och ODS, kap 5.6.1

Återvinningsindustrierna välkomnar förslaget om en ny anmälningsplikt för yrkesmässig renovering och rivning av fastigheter med skumpaneler som innehåller skumplast med förtecknade fluorerade gaser och skumplast i laminerade skivor som installerats i hålrum eller uppbyggda strukturer som innehåller dessa f-gaser. Vi bedömer att en anmälningsplikt kommer öka incitamenten att göra rätt och leda till att kostnaden tas med i kalkylen tidigt i ett renoverings- eller rivningsprojekt.

Återvinningsindustrierna anser att det är befogat med en åtgärd i form av en ny anmälningsplikt eftersom dagens återvinning av detta material ännu är på mycket låga nivåer och potentialen till korrekt hantering är hög. Kunskapen om att det är i den felaktiga avfallshanteringen som utsläppen sker är idag låg och en ny anmälningsplikt stärker både incitamenten att göra rätt och kan höja kunskapsnivån i byggbranschen.

En anmälningsplikt under Miljöbalken stärker incitamenten för korrekt avfallshantering och möjliggör tillsyn

Att anmälningsplikten läggs under Miljöbalken innebär en möjlighet för kommunen att utföra tillsyn, vilket är positivt. Det är den kommunala nämnden som har ansvar för tillsyn enligt miljöbalken. Den bygglovshandläggare vid byggnadsnämnden som idag ansvarar för att kontrollera den kontrollplan som byggherren tagit fram skulle vid en anmälningsplikt kunna ta del av den anmälan som kommit in. På det sättet finns ett stöd för att bedöma att inventeringen i kontrollplanen är korrekt utförd och att rätt åtgärder för att minska och återvinna avfall som innehåller f-gaser finns med. Det finns dock inget lagkrav på att kontrollplanen ska innehålla en inventering. Idag saknas kunskap om vad som krävs vid upprättande av kontrollplanen enligt Boverket och uppgifter saknas ofta om det som skulle kunna återvinnas². PBL har heller inga

¹ [NV rapport 2019_uppfoljning-emmissioner-cfc-ivl-rapport.pdf](#)

² [Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn](#) sid 45

möjligheter att bedriva tillsyn över hanteringen av bygg- och rivningsavfall idag, utan det är i Miljöbalken som det möjliggörs³.

Den nya anmälningsplikten bör ses över efter några år

Det är viktigt att incitamenten att göra rätt ses tillsammans med ett ständigt arbete att minska administration och regelbördan. Återvinningsindustrierna anser att åtgärden med en ny anmälningsplikt i detta fall är befogad eftersom dagens felaktiga hantering leder till kraftfull klimatpåverkan. Efter några år bör den nya anmälningsplikten ses över och om hanteringen förbättrats och kunskapen om problemet höjts så kan anmälningsplikten tas bort.

Viktigt att underlätta en enkel och snabb hantering av anmälan

Det är viktigt med en kort tidsfrist för anmälningsplikten. Naturvårdsverket lyfter att det inte är lämpligt att ha krav på sex veckor för den nya föreslagna anmälningsplikten, och bedömer att om den ska skrivas in i bestämmelsen bör den inte vara längre än en vecka. Återvinningsindustrierna håller med om bedömningen och anser att det är nödvändigt med ett snabbt förfarande för att inte försena byggprocessen.

En anmälan bör enbart innehålla nödvändig information

Naturvårdsverkets förslag lyfter flera förslag på vad en anmälan bör innehålla. Återvinningsindustrierna anser att en anmälan bör vara så enkel som möjligt vilket innebär att den bör innehålla en bedömning av om avfallet är farligt avfall, avfallskoden samt mängden avfall. En anmälan behöver inte innehålla sådan information som senare i kedjan rapporteras till avfallsregistret. Informationen blir spårbar genom den avfallskod som rapporteras, då transport och hantering i kedjan blir spårbar.

Det finns behov av en uppdaterad nulägesbeskrivning

Vid införandet av en ny anmälningsplikt är det viktigt att följa upp nuläget. Den senaste uppföljningen av utsläpp av CFC i Sverige togs fram 2019⁴. Siffrorna från 2019 pekade på att enbart 10-20 procent av byggisoleringen innehållande f-gasen CFC hanterades på ett korrekt sätt. Löpande uppföljning och återkoppling av den önskvärda förändringen kommer att vara viktig för att motivera och normalisera korrekt hantering.

Miljösanktionsavgift för underlåtelse att anmäla, kap 5.3.16

Naturvårdsverket föreslår att en miljösanktionsavgift kopplas till anmälningsplikten. Återvinningsindustrierna ställer sig positiva till att en miljösanktionsavgift införs för underlåtelse att anmäla yrkesmässig rivning eller renovering av fastigheter med visst byggmaterial innehållande f-gaser och ODS. Vi bedömer att risken att få en sanktion vid tillsyn stärker incitamenten att hantera de material som innehåller f-gaser och ODS vid en behörig återvinningsanläggning. I ett första läge kan den föreslagna avgiften på 5 000 kr vara rimlig för att se om medvetenheten ökad. Miljösanktionsavgiften förutsätter att det också bedrivs tillsyn.

³ [Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn](#) sid 43

⁴ [NV rapport 2019_uppfoljning-emmissioner-cfc-ivl-rapport.pdf](#)

Nya krav vid avfallshantering i Avfallsförordningen, kap 5.8.1

Återvinningsindustrierna är positiva till att avfallsförordningen kompletteras med nya krav vid renovering och rivning av fastighet med material som innehåller ODS och f-gas. Vi håller med om att det inte behövs en särskild sanktion kopplad till utsortering förutsatt att det blir en sanktion som istället kopplas till anmälningsplikten.

F-gaser ska omfattas av Naturvårdsverkets föreskrift om yrkesmässig lagring och behandling av elavfall som omfattas av producentansvar, kap 5.8.2

Återvinningsindustrierna är positiva till att reglerna även ska gälla för avfall som omfattas av WEEE-direktivet eftersom det innebär att ett avfallsflöde kommer hanteras korrekt på en återvinningsanläggning.

Vi anser inte att det är helt tydligt att förslaget gäller även under transporten till återvinningsanläggningen, utöver mottagare och behandlare av avfallet. Eftersom ett betydande, diffust läckage riskerar att ske under transporten till återvinningsanläggningen behövs hanteringskrav även i sorterings- och transportled.

Nya hanterings- och utbildningskrav för bygg- och rivningsavfall och för brandskyddsmedel med haloner, kap 5.8.3

Återvinningsindustrierna ser att det behövs bättre kunskap i alla led, från fastighetsägare och entreprenör till mottagande anläggningar.

Vi har uppfattat förslaget som att hanterings- och utbildningskrav endast gäller mottagare och behandlare av avfallet. Eftersom ett betydande, diffust läckage riskerar att ske under transporten till återvinningsanläggningen behövs hanteringskrav även i sorterings- och transportled.

Förslaget om att rapporteringssystem bör införlivas i det kommande systemet, kap 8.1

Återvinningsindustrierna är positiva till att utredningen har ett helhetstänk när det kommer till det krav på nationellt rapporteringssystem av f-gaser i framtiden. Ambitionen att samla flera miljörapporteringar i ett och samma system är god i syfte att minska administration och effektivisera rapporteringarna. Arbetet med att bygga ett helt nytt SMP (Svenska Miljörapporteringsportalen) har precis påbörjats våren 2025 hos Naturvårdsverket, och det är viktigt att det regeringsuppdraget bygger upp en stor referensgrupp och har en god dialog och samverkan med de företag som berörs av rapporteringarna.

Förslaget om att utreda stärkta byggbestämmelser, kap 8.2

Återvinningsindustrierna håller med om att det behöver utredas om byggbestämmelserna kan stärkas, framför allt för att få fram större medvetande och kunskap om f-gaser och ODS i byggisolering av skumplast. Boverket redovisade ett regeringsuppdrag i december 2024 med förslag på hur en cirkulär ekonomi kan främjas i bygg- och fastighetssektorn⁵.

Återvinningsindustrierna ser positivt på att kraven på att det krävs särskild aktsamhet vid renovering och rivning av fastigheter för att listade f-gaser och ODS inte ska avges från visst byggmaterial innan slutlig destruktion vid en behörig återvinningsanläggning, även på lämpligt sätt kan införlivas i Boverkets byggregler. Detta i syfte att ytterligare öka medvetandegraden kring hanteringen av skumplasterna.

Förslaget om att skapa fler incitament att öka insamlingen, kap 9

Naturvårdsverket har identifierat, men inte analyserat, fyra åtgärder som skulle kunna bidra till att snabba på utfasningen av f-gaser i Sverige och bidra till att klimatmålen nås.

Statligt stöd för utbyte av gammal utrustning (förslag 9.2)

Naturvårdsverket lyfter att det behöver utredas om statligt stöd kan lämnas för utbyte av äldre utrustning. Återvinningsindustrierna håller med om att det är viktigt att skapa ekonomiska incitament så att gammal utrustning kan tas bort från marknaden och att sådana möjligheter bör utredas. En förutsättning som lyfts för att ett företag ska kunna söka Klimatklivet är att den utbytta utrustningen skrotas och att f-gaserna tas om hand på ett korrekt sätt.

Återvinningsindustrierna vill i denna kontext lyfta att klimatklivet redan idag är ett viktigt investeringsstöd för satsningar det sista viktiga ledet i kedjan, avfallshanteringen. Det finns idag flera materialåtervinningsföretag som hanterar detta avfall i Sverige. Klimatklivet har det senaste åren visat sig vara för kortsiktigt och opålitligt och inställda ansökningsomgångar riskerar att leda till att investeringar i återvinningsanläggningar försenas eller uteblir vilket kan påverka återvinningskapaciteten. Det är därför avgörande att regeringen säkerställer att investeringsstödet Klimatklivet blir både tydligt, förutsägbart och långsiktigt. Det är viktigt att hela kedjan av åtgärder hänger ihop bättre än de gör idag, från regelverk till styrmedel och resurser för tillsyn och handläggningen av tillståndsärenden. Just nu är den svaga länken klimatklivet, som behöver stärkas upp och förlängas för att framtida viktiga investeringar i återvinningskapacitet ska säkras.

Skapa incitament för att öka insamlingen av f-gas och ODS i avfallsleden (förslag 9.4)

Vi håller med om att man behöver se närmare på hur det kan skapas ytterligare incitament för att öka insamlingen, men vill även poängtera att föreslagen anmälningsplikt och miljöstraffavgift vid underlåtenhet att anmäla är exempel på sådana incitament, och vi bedömer att dessa förslag kan få effekt i form av ökad insamling av skumplastpaneler vid renovering och rivning.

Det är positivt att Naturvårdsverket lyfter behovet av både informationsinsatser och effektiv tillsyn. Återvinningsindustrierna håller med om betydelsen av informationsinsatser i denna fråga där kunskapsnivån ofta är väldigt låg. Två exempel på målgrupper för en

⁵ [Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn](#)

kommunikationssatsning är kommunens bygglovshandläggare samt fastighetsägarna. De behöver idag mer kunskap för att kunna bedöma det underlag som presenterats, eller saknas, i kontrollplanen.

Stockholm den 14 februari 2025

Maja Cederlund
Hållbarhetschef, Återvinningsindustrierna